

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Folkehøjskoler og andre tilsvarende Skoler for den voksne Ungdom.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 3313; Fremsættelsen findes i Tidenden Sp. 1091).

Lovforslaget sattes til Forhandling.

Chr. Christiansen: Det foreliggende Lovforslag om Folkehøjskoler og andre tilsvarende Skoler for den voksne Ungdom er et Led i en Samling af Lovforslag til Støtte og Udbygning af Folkeoplysningen i vort Land. De er udarbejdet af det Ungdomsudvalg, som Undervisningsministeriet nedsatte den 10. Januar 1939.

Jeg finder, der er Grund til at udtale Anerkendelse for det Arbejde, som Ungdomsudvalget har udført. Den Betænkning, Udvalget har afgivet, og som nu er tilstillet Rigsdagen, indeholder en betydningsfuld Redegørelse, hvis Resultat er naaet gennem indgaaende Undersøgelser og alvorlige Overvejelser af det folkeoplysende Arbejde, dets Maal og dets Midler.

Udvalgets Forhandlinger og de positive Forslag, man er naaet frem til, giver et klart Udtryk for den Tillid, der næres til Folkeoplysningens store Værdi for Land og Folk, en Tillid, som for øvrigt har god Jordbund i store Kredse af det danske Folk. Jeg ønsker derfor gerne at udtale min Tak til Ungdomsudvalget for dets Arbejde, det Arbejde, det har nedlagt i den udsendte Betænkning, og som nu Rigsdagen skal give Lovform og dermed føre ud i det praktiske Liv.

Spørgsmaalet om den danske Folkehøjskoles Betydning og dens Stilling inden for Kulturarbejdet i vort Land har ved Udarbejdelsen og Fremsættelsen af disse Lovforslag givet Anledning til livlige Diskussioner Landet over. Jeg vil ogsaa gerne benytte denne Lejlighed til at gøre nogle Bemærkninger om Spørgsmaalet.

Fra mit Partis Side ønsker vi at give Tilslutning til det Grundsyn, at Skolen for den moderne Ungdom skal bygges paa Folkehøjskolens Grund, og at det skal være en Skole for det almene og det folkelige, ikke nogen neutral Skole, men en Skole, der bygger paa et Livssyn, en Idé, og Forudsætningen maa sikkert være, at Skolens Elever møder frivilligt. Intet i det fremsatte Lovforslag ændrer dette Grundsyn paa Folkehøjskolerne; det bliver maaske snarere stærkere understreget.

Den danske Folkehøjskole kan om føje Tid fejre sit 100 Aars Jubilæum. Ungdomsudvalget har i sin Betænkning givet en interessant Redegørelse for Folkehøjskolens Start og Udvikling, en Redegørelse, som sikkert vil vinde Tilslutning fra alle Sider. Det har altid været Hensigten, at Højskolen skulde søge at samle Tilslutning fra alle Befolkningsskredse og i sit Arbejde være Forkynder af en Idé og dermed skabe Inspiration til et Livssyn. Til Trods for dette helt rigtige Arbejdsgrundlag maa det desværre indrømmes, at Højskolen ikke gennem sin lange Tilværelse har formaaet at skabe den ønskede ligelige Tilslutning fra alle Befolkningsgrupper. Da Højskoleloven sidst var til Behandling her i Rigsdagen i Begyndelsen af 1913, udtalte mit Partis Ordfører, K. M. Klausen, følgende:

„Men det maa beklages, at Højskolen ikke er naaet frem til at blive en almindelig Ungdomsskole. Deri mangler den desværre saare meget . . . Højskolen er særlig kommet Gaardmandsklassen til gode.“ Saaledes er Stillingen omtrent den Dag i Dag. Siden Aar 1900 har der været ca. 256 000 unge Mennesker paa Højskole, det vil sige, at hvert 10de Menneske over 20 Aar har været paa Højskole. Deraf har der dog været 180 000 fra Gaardmandshjem, 45 000 fra Husmandshjem og kun 25 000 fra Købstæder, hvilket med andre Ord vil sige, at de ni Tiendedele af Eleverne kommer fra Landdistrikterne og kun en Tiendedel fra Hovedstaden og Købstæderne. Der kommer saaledes 4 Gange saa mange Børn af Gaardmænd som af Husmænd, og dog er der mange flere Husmandshjem end Gaardmandshjem, og det er et meget ringe Tal, der kommer fra Byerne.

Der er saaledes to Befolkningsomraader, Børn fra Husmandshjem og Landarbejderhjem og Børn fra Borgerhjem og Arbejderhjem i Byerne, som Højskolen forgæves har søgt at komme i Forbindelse med. Hvad kan der gøres for at ændre paa disse Forhold, hvilket efter min Mening vil være af afgørende Betydning for Højskolens Fremtid, ikke mindst i Betragtning af, at Landbefolkningen aftager i Antal i Forhold til Befolkningen i Byerne? Hvad er Aarsagen til, at Byernes Ungdom ikke søger Højskolen i det Antal, som var ønskeligt? Der vil være Grund til at gøre et Par Bemærkninger herom fra min Side.

Højskolen begyndte paa en Tid, da Landbrugserhvervet var helt dominerende her i vort Land. Herfra kom Ungdommen. Der fandtes kun et spinkelt Haandværk, næsten ingen Handel, og slet ingen Industri